

แนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยว
ชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

THE GUIDELINES OF HEALTH TOURISM DEVELOPMENT OF EUROPEAN
TOURIST IN PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE

เขมลัษณ์ คุปคิตพันธ์¹ และปริญญา บรรจงมณี²
Kemmaluck Kupkitaphun¹ and Parinya Bunjongmanee²

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด จังหวัดเพชรบุรี

²บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด จังหวัดเพชรบุรี

¹Master of Business Administration, Graduate School, Stamford International University,
Phetchaburi

²Graduate School, Stamford International University, Phetchaburi

E-mail: kemmaluck@hotmail.com

Received:	August 26, 2019
Revised:	October 1, 2019
Accepted:	October 3, 2019

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อศึกษารูปแบบทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เหมาะสมกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เหมาะสมกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวพำนักในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 200 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบลูกโซ่ สถิติที่ใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนและนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว 10 คนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

1) องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คือ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มาเป็นลำดับแรก รองลงมา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่พัก ด้านความดึงดูดใจและด้านกิจกรรม ตามลำดับ 2) รูปแบบทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เหมาะสมกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คือ ทางจังหวัดควรมีการรณรงค์เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้มากกว่าที่เป็นอยู่ และควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนรวมถึงการฝึกภาษาอังกฤษให้กับชุมชน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่มีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นในอนาคต 3) แนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เหมาะสมกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์สามารถสรุปออกมาได้ 4 แนวทาง ดังนี้ 1) แนวทางการพัฒนาด้านมาตรฐานระดับสากล เพื่อยกระดับมาตรฐาน

สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีความเป็นสากลเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) แนวทางการพัฒนาด้านนวัตกรรม เพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3) แนวทางการพัฒนาด้านอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 4) แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อมุ่งเน้นความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการร่วมกันพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรป

คำสำคัญ

องค์ประกอบการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ABSTRACT

This research aims to study; 1) the health tourism component of European tourists in Prachuap Khiri Khan province, 2) to study the patterns of health tourism development of European tourists which suitable for Prachuap Khiri Khan province, 3) to study the guidelines of health tourism development of European tourist in Prachuap Khiri Khan province. The research method used in this study was a qualitative research method integrating with a quantitative method for obtaining complete data. And the questionnaire was complete by 200 samplings of European tourists who visit Prachuap Khiri Khan province with the snowball sampling methods, the statistical analysis methods are frequency, percentage, mean, standard deviation. The semi-structured interview was for 10 samplings from government, private organization, community and academic people in tourism field.

The results found that; 1) The health tourism component of European tourists in Prachuap Khiri Khan province the accessibility is at the high level, amenities, ancillary service, accommodation, attraction and activities, respectively. 2) The pattern of health tourism development of European tourists that suitable for Prachuap Khiri Khan province are; should have a campaign on the conservation of natural resources more than it used to be and should support more community participation, including practicing English for the community to support European tourists who are likely to increase in the future. 3) The guidelines of health tourism development of European tourist in Prachuap Khiri Khan province can be summarized in 4 ways as follows: 1) Guidelines for international standardization development to raise the standard of health tourism products and services to be international to support European tourists traveling to the area in Prachuap Khiri Khan province. 2) Innovation development

guidelines to create awareness about health tourism products and services to support European tourists when they travel to Prachuap Khiri Khan province. 3) Guidelines for developing the identity of local wisdom to promote local wisdom when European tourists travel to Prachuap Khiri Khan province, and 4) Guidelines for the involvement development should focus on cooperation from all sectors to jointly develop health tourism products and services for European tourists.

Keywords

Tourism Components, Health Tourism

ความสำคัญของปัญหา

การเดินทางท่องเที่ยวนับเป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ได้รับความนิยมมากสำหรับคนทั้งโลก เนื่องด้วยวิถีการใช้ชีวิตของคนในปัจจุบันเต็มไปด้วยความเคร่งเครียด เร่งรีบและการแข่งขันสูง ผู้คนจึงเลือกการท่องเที่ยวเพื่อผ่อนคลายสมองเพื่อฟื้นฟูร่างกายและจิตใจด้วยการเดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ที่ตนเองไม่เคยไปหรือเคยไปแล้วติดใจในสถานที่นั้น ๆ การท่องเที่ยวได้มีการพัฒนารูปแบบอย่างหลากหลาย ซึ่งปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกำลังได้รับความนิยมจากกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติที่หันมาใส่ใจในสุขภาพและตอบรับกระแสของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นสปา การเสริมความงาม นวดแผนไทย หรือแม้แต่กิจกรรมอาบน้ำแร่แช่น้ำพุร้อนเพื่อสุขภาพ ซึ่งจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศไทยบางแห่งมีแหล่งน้ำแร่และมีการบำบัดรักษาเชิงสุขภาพอย่างแพร่หลายให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพติด 1 ใน 5 ของโลก (Tourism Authority of Thailand, 2013)

Tourism Authority of Thailand (2008) ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพว่าเป็นการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรม ตลอดจนการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและกิจกรรมรักษาฟื้นฟูสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) นับเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดเฉพาะทาง (Niche Market) และเป็นจุดขายสำคัญของการท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long Stay Tourism) ซึ่งจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีนักท่องเที่ยวชาวยุโรปเดินทางมาท่องเที่ยวระยะยาวเป็นจำนวนมาก อันจะเป็นผลดีต่อการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยมีจุดขายบริการทางด้านสุขภาพที่มีมาตรฐานสูง มีบุคลากรที่มีคุณภาพและมีค่าใช้จ่ายถูกมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทั้งในเรื่องของการดูแลสุขภาพร่างกาย อาหาร และการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมให้มีสุขภาพที่ดี เพื่อเป็นการส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่ม Silver Age ที่เน้นความสุขที่คุ้มค่าที่สุด คือ การ Fulfill ชีวิต เน้นความคุ้มค่าแสวงหาความสุขหลังจากการทำงานหนัก และมีความรู้สึดีกว่าการท่องเที่ยวคือการให้รางวัลกับชีวิต ซึ่งจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีผู้ประกอบการที่มีศักยภาพด้านการบริการเชิงสุขภาพให้กับนักท่องเที่ยวที่

ต้องการความสุขทางกายและทางใจหลากหลายรูปแบบ อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวอย่างหาดทราย ชายทะเลที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวพักผ่อนอย่างแท้จริง (TAT Prachuap, 2015)

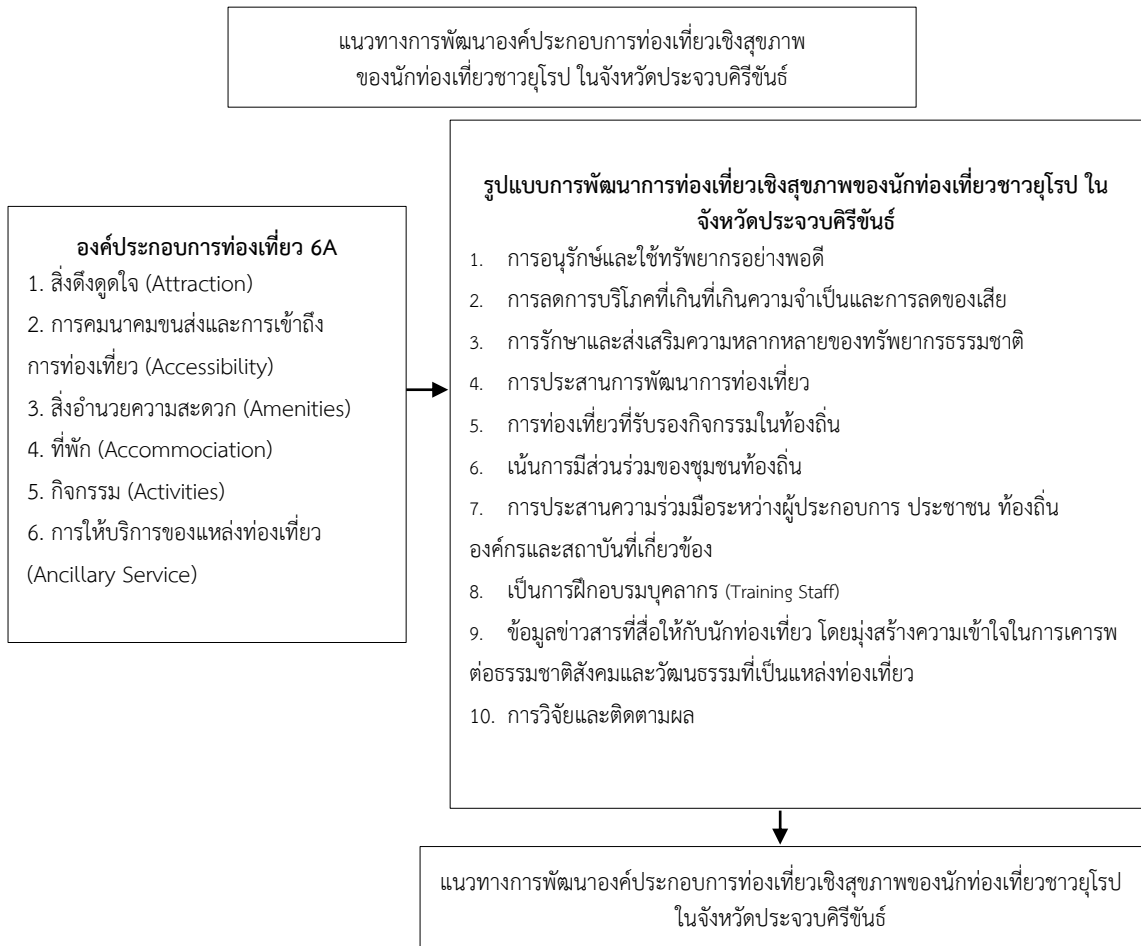
เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวยุโรปมีความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กันมาก จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรป ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวยุโรปเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีขนาดใหญ่มาจากหลากหลายประเทศและเป็นกลุ่มที่ต้องการแสวงหาความแปลกใหม่ และการพักผ่อนที่มีผลดีต่อสุขภาพ ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้รวมถึงการได้รับรู้ข้อมูลจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะสามารถเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในประเทศไทยและนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้กับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการวางกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากขึ้นและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้มากขึ้น

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

แนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เหมาะสมกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษารูปแบบทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เหมาะสมกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เหมาะสมกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ขอบเขตในการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวพำนัก และ
ภาคีรัฐ เอกชน ชุมชนและนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. ขอบเขตด้านตัวแปร
งานวิจัยนี้ได้นำทฤษฎีองค์ประกอบการท่องเที่ยว (6A) ของ Pike (2008) และทฤษฎีการ
ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ Shirley (1993) มาสร้างตัวแปร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 องค์ประกอบการท่องเที่ยว 6A ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ การคมนาคมขนส่งและ
การเข้าถึงการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก กิจกรรม และการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว

2.2 รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี การลดการบริโภคที่เกินความ
จำเป็นและการลดของเสีย การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ การ

ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมในท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การประสานความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้อง การฝึกอบรมบุคลากร ข้อมูลข่าวสารที่สื่อให้กับนักท่องเที่ยว โดยมุ่งสร้างความเข้าใจในการเคารพต่อธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และการวิจัยและติดตามผล

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งคืออำเภอหัวหิน อำเภอปราณบุรี และอำเภอสามร้อยยอด

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ช่วงระยะเวลาการเก็บข้อมูลแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนสิงหาคม 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางมาพักในพื้นที่ย่านหัวหิน อำเภอปราณบุรีและอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน โดยการอ้างอิงสูตรของหลักการวิจัยเบื้องต้น (Srisa-ard, 2017) เนื่องจากไม่ทราบขนาดประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในช่วงเดือนเมษายนปี 2560 จากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (Ministry of Tourism and Sports, 2017) การสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้วิธีการแบบลูกโซ่ (snowball sampling) โดยการเดินเข้าหานักท่องเที่ยว แนะนำตนเอง ทำการเก็บแบบสอบถาม และขอการแนะนำหรือสอบถามข้อมูลกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่จะแนะนำต่อไป เพื่อเก็บข้อมูลจนครบตามจำนวนที่ตั้งไว้ และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งโดยปกติจะใช้ 30 ตัวอย่าง แต่ในกรณีตัวอย่างหายากหรือมีจำนวนน้อย สามารถใช้น้อยกว่า 15 ตัวอย่างแต่ต้องไม่น้อยกว่า 8 ตัวอย่าง (McMillan & Schumacher, 1997) อย่างไรก็ตามจะเก็บข้อมูลจนกว่าจะได้ข้อมูลครบถ้วนอิมตัว โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่แท้จริงและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากตัวแทนของทุกภาคส่วนทั้งระดับผู้บริหารและระดับปฏิบัติการในพื้นที่ ดังต่อไปนี้ หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ สำนักนายกเทศมนตรี และตำรวจท่องเที่ยว เอกชน ได้แก่ โรงแรมและโรงพยาบาล ชุมชน ได้แก่ ตัวแทนท่องเที่ยวชุมชน มัคคุเทศก์ และร้านอาหาร และภาควิชาการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามภาษาอังกฤษที่ได้รับการตรวจสอบและรับรองจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 1 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.944 ข้อมูลด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 6A ของนักท่องเที่ยวชาวยุโรป ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ

รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ
การพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของพื้นที่ประจวบคีรีขันธ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรตัวอย่างในช่วงเดือนเมษายน ถึงเดือน
มิถุนายน ปี 2561 ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และมีขั้นตอนในการดำเนินการ คือ
ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเอง ให้กับกลุ่มประชากรตัวอย่างจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 20 ชุด
เมื่อได้รับข้อมูลครบตามจำนวน 200 คน นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อนำไป
วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป และการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการคัดเลือกแบบ
เจาะจง ซึ่งการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured
Interview) คือ การถามคำถามตามประเด็นที่ตั้งไว้และเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความ
คิดเห็น เนื่องจากเป็นคำถามแบบปลายเปิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่
(Frequency) และร้อยละ (Percentage) ข้อมูลด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 6A โดย
ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และรูปแบบการพัฒนา
การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ด้านการ
ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จัดความสำคัญ จัดกลุ่ม
เนื้อหา รวมถึงการวิเคราะห์จำแนกและสรุปประเด็นสำคัญ เพื่อให้ออกมาเป็นโมเดลแนวทางการ
พัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลการวิจัย

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 200 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย
มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้
เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 75,000-84,999 บาท สถานภาพโสด มาจากประเทศอังกฤษ ด้วยวีชานัก
ท่องเที่ยว

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
4.14 มาเป็นลำดับแรก รองลงมา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4.04 ด้านการให้บริการของแหล่ง
ท่องเที่ยว 4.01 ด้านที่พัก 3.98 ด้านความดึงดูดใจ 3.96 และด้านกิจกรรม 3.94 ตามลำดับ

รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้ง 10 ประเด็น มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประเด็นการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดีได้ดังนี้คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ยังขาด
การร่วมมือของทุกภาคส่วนในเรื่องนี้ ภาครัฐควรจัดการณรงค์เชิงนโยบาย เพื่อการติดตามและ
ควบคุม และควรมีการจัดการประชุมระหว่างภาครัฐและเอกชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความ
ตระหนักและทราบถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่แล้ว เพื่อนำมาใช้หรือปรับปรุงให้
เกิดประโยชน์มากที่สุด

2. ประเด็นการลดการบริโภคที่เกินความจำเป็นและการลดของเสียได้ดังนี้คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ควรมีการณรงค์ให้มากกว่านี้ ควรให้ความรู้สร้างความเข้าใจในเรื่อง 3R ซึ่งได้แก่ Reduced Reused และ Recycled ให้หน่วยงานหรือชุมชนของตนเองเพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึก

3. ประเด็นการรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติได้ดังนี้ คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เริ่มมีการจัดกิจกรรมให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ มีการรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่ในสภาพที่ดี จึงนับเป็นจุดเด่นที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมได้มากขึ้น

4. ประเด็นการประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ดังนี้คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีการประสานกันระหว่างภาครัฐและเอกชนอย่างเห็นได้ชัด และมีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเป็นตัวกลางเพื่อประสานระหว่างภาครัฐและชุมชน

5. ประเด็นการท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมในท้องถิ่นได้ดังนี้คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ควรมีกิจกรรมในท้องถิ่นที่เด่นชัดกว่านี้ ไม่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และชุมชน

6. ประเด็นเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นได้ดังนี้คือ ภาครัฐและภาคเอกชนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้มีการออกพื้นที่เพื่อชักชวนชุมชนให้ร่วมกิจกรรม เช่นการเก็บขยะที่ชายหาดหรือกิจกรรมปลูกป่าชายเลน เป็นต้น รวมถึงมีการกระตุ้นให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว

7. ประเด็นการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีการประสานงานของทุกภาคส่วนที่ได้อยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ควรมีการผลักดัน สร้างการรับรู้เรื่องมาตรฐานการให้บริการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีมาตรฐานระดับนานาชาติเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งการที่ยกระดับมาตรฐานนั้นจำเป็นต้องได้รับการร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อให้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์สามารถมีค่านิยมเป็นนานาชาติได้

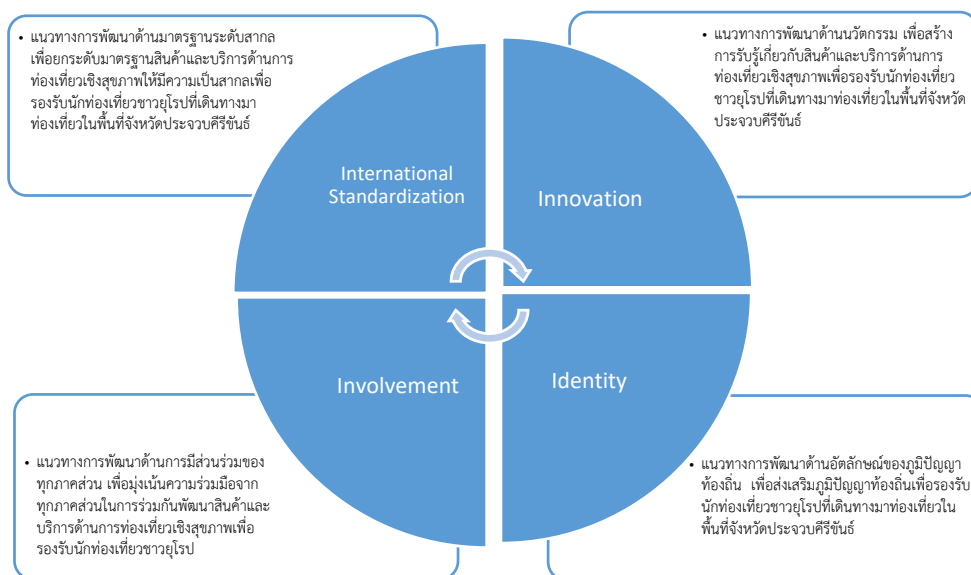
8. ประเด็นการฝึกอบรมบุคลากรได้ดังนี้คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ควรมุ่งเน้นการฝึกอบรมด้านคุณภาพอย่างจริงจัง ควรมีการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ ทางด้านภาษาและการสื่อสาร เนื่องจากปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เช่น เดียวกันกับทักษะการช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างถูกวิธีหากเกิดมีเหตุการณ์ฉุกเฉินขึ้นเพื่อเป็นการยกระดับการท่องเที่ยวควรจัดให้มีการอบรมเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

9. ประเด็นข้อมูลข่าวสารที่สื่อให้กับนักท่องเที่ยว โดยมุ่งสร้างความเข้าใจในการเคารพต่อธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ดังนี้คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีการประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้รู้ถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้องเพื่อรักษาและทะนุบำรุงผ่านสื่อต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษได้ดีอยู่แล้ว เช่น ผ่านสื่อออนไลน์ของจังหวัด หรือผ่านเว็บไซต์ของผู้ประกอบการเพื่อให้ข้อมูล มีการใช้เสียงตามสาย และโปสเตอร์/ป้ายโฆษณาต่าง ๆ เป็นต้น

10. ประเด็นการวิจัยและติดตามผลได้ดังนี้คือ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า มีการทำวิจัยเกิดขึ้นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์พอสมควร แต่ไม่มีการติดตามผลเพื่อนำมาต่อยอดในการพัฒนาและปฏิบัติ เนื่องจากผู้ทำวิจัยเป็นไม่ใช่คนในพื้นที่จึงทำให้ไม่มีความต่อเนื่อง

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวยุโรปครอบคลุมทั้งหมด 6 องค์ประกอบการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจ การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก กิจกรรม และการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว โดยทั้ง 6 องค์ประกอบการท่องเที่ยวสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแก่นักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนี้

ภาพที่ 2 แนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (โมเดล)

1. แนวทางการพัฒนาด้านมาตรฐานระดับสากล (International Standardization) เพื่อยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีความเป็นสากลเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทางจังหวัดควรมีการพัฒนาศักยภาพในการใช้ภาษาต่างประเทศของบุคลากรที่ทำงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เข้ามาท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังควรเพิ่มทักษะความรู้ด้านภาษาต่างประเทศง่าย ๆ ที่ใช้ในการสื่อสารให้แก่ชุมชนท้องถิ่นและส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นเห็นถึงความสำคัญถึงการท่องเที่ยว ควรมีการจัดทำข้อมูลประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ป้ายบอกทางตลอดจนป้ายโฆษณาต่าง ๆ เป็นภาษาต่างประเทศ และอาจมีการร่วมมือกับสถาบันการศึกษาเพื่อช่วยฝึกอบรมทักษะการใช้ภาษาให้แก่สถานประกอบการรวมถึงประชาชนในท้องถิ่นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Piriyasilpa (2013) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการทางด้านภาษาอังกฤษของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเขตจังหวัดขอนแก่นโดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ จากข้อมูลที่สำรวจสรุปได้ว่าเนื้อหาทางด้านภาษาอังกฤษที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อบุคลากรในสถานประกอบการที่

เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขตภูมิภาคอีสานตอนบน คือ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสนทนาสื่อสารในชีวิตประจำวันทั่วไปและเพื่อให้คำแนะนำและข้อมูลต่าง ๆ กับนักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการพัฒนาด้านมาตรฐานระดับสากลควรนำไปใช้เพื่อพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 6 ด้าน ซึ่งจะเป็ยยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้เข้าสู่มาตรฐานสากลและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวยุโรปเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้นในอนาคต

2. แนวทางการพัฒนาด้านนวัตกรรม (Innovation) เพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทางจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรจัดทำแอปพลิเคชัน (Application) ที่รวบรวมข้อมูลทั้งหมดของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เพื่อเป็นการสร้างความสะดวกสบายและง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการจะเดินทางเข้าเยี่ยมชมหรือนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพำนักอยู่แล้ว รวมถึงการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่แตกต่างกันเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกช่วงเวลาท่องเที่ยวตามกิจกรรมที่ตนเองสนใจ การจองโรงแรม ข้อมูลร้านอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพที่มีให้บริการ สถานที่ให้บริการกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ และตารางเวลาของรถโดยสาร สำหรับโรงแรมที่เน้นไปทางสุขภาพอาจจะมีการสร้างโปรแกรมทัวร์เชิงสุขภาพให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ก่อนการตัดสินใจเข้ามาท่องเที่ยวจริง ซึ่งสอดคล้องกับ Kampriew, Chalermasuk & Chaumsombat (2018) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือนโดยผลการวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้ มีแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือนที่สามารถใช้งานได้จริง

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการพัฒนาด้านนวัตกรรม ควรนำไปใช้เพื่อพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก การคมนาคมและกิจกรรม เนื่องจากจะทำให้ นักท่องเที่ยวชาวยุโรปสามารถค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

3. แนวทางการพัฒนาด้านอัตลักษณ์ของภูมิภาคภูมิปัญญาท้องถิ่น (Identity) เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวชาวยุโรปรับรู้ถึงอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นและขนบธรรมเนียมประเพณีทางจังหวัด ควรให้การสนับสนุนการเล่นพื้นบ้านเช่น การละเล่นผีฟุ้งใต้ ที่มีอยู่ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในหมู่นักท่องเที่ยว เช่นเดียวกันกับการแปรรูปพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดให้เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าและส่งไปยังโรงแรมต่าง ๆ หรือส่งออกไปนอกประเทศ เช่นตอนนี้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีการแปรรูปมะพร้าวให้เป็นน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นจากธรรมชาติ โลชั่นบำรุงผิวเพื่อนำมาใช้ในการบริโภคและด้านความสวยงาม และสามารถนำมาแปรรูปเป็นน้ำมันนวดตัว และส่งให้ร้านนวดแผนโบราณในจังหวัดเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อีกทั้งกิจกรรมสปาทรายหรือการหมักทรายเพื่อบำบัดโรคซึ่งไม่มีค่าใช้จ่ายสูงแต่สามารถทำร่างกายดีขึ้นและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีทรัพยากรชายหาดและทรายที่พร้อมให้บริการที่ตืออยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ Tawisri (2014) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง อัตลักษณ์ชุมชน : แนวคิดและการจัดการเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยหลักพุทธสันติวิธีของเทศบาลตำบลเขียงคาน จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ของชุมชนเป็นส่วน

หนึ่งของการจัดการเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หากชุมชนใดไม่มีซึ่งอัตลักษณ์ก็จะเป็นความโดดเด่น ความน่าสนใจ ที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชม ซ้ำแล้วซ้ำอีก คงเป็นการมาเยือนเพียงครั้งเดียว แล้วก็ผ่านไปเที่ยวที่อื่น ๆ

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการพัฒนาด้านอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรนำไปใช้เพื่อพัฒนา องค์ประกอบการท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจและกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ให้นักท่องเที่ยวชาวยุโรปได้รู้จักมากยิ่งขึ้น

4. แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Involvement) เพื่อมุ่งเน้นความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการร่วมกันพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับ นักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้การสนับสนุนการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเน้นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และควรมีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับ มาตรการในการแก้ปัญหา และการบริหารจัดการให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้อย่างสม่ำเสมอ การให้ ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐและชุมชน ซึ่งควรทำความเข้าใจกับ ประชาชนในชุมชน สถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ควร เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และการนำทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมาผลิตเป็น สินค้า เพื่อเป็นการสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนและเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม การจัด กิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อให้ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นมากขึ้น และทำให้ชุมชนให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว ซึ่ง สอดคล้องกับ Amnuay (2017) แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าพุทรา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกำแพงเพชร แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าพุทรา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหาร ส่วนตำบลควรดำเนินงานโดยยึดหลักการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน โดยเปิดโอกาส ให้ประชาชนได้ร่วมกันดำเนินงานในทุกกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมกันและทำให้ ประชาชนได้รับประโยชน์ที่ตรงกับความต้องการ

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ควรนำไปใช้เพื่อพัฒนา องค์ประกอบการท่องเที่ยว ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน จะส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้เป็นไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้นสำหรับ นักท่องเที่ยวชาวยุโรป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยว ชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการส่งเสริม อบรมบุคลากรให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพให้มากขึ้น และส่งเสริม ให้มีการประสานงานกับศูนย์สุขภาพในท้องถิ่น

2. ควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปให้มากขึ้น
3. ควรนำเสนอแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัด เพื่อนำไปใช้ต่อไป

References

- Amnuay, P. (2017). *n̄əothāng phatthanākān songsoēm kānmī sūanrūām khōng prachāchon nai kān songsoēm khunnaphāp chīwit khōng ‘ongkān bōrihānsūantambon thā phutsā ‘amphōē khlong khō lung chāngwat kāmphāng phet* [Guidelines for the Development of Public Participation in Promoting Quality of Life in Thapusa Sub-district Administrative Organization, Khongkhlong District, Kamphaeng Phet Province]. Kamphaengphet Rajabhat University.
- Kampriew, A., Chalermasuk, C. & Chaumsombat, K. (2018). *kānphatthana ‘æphō phlikhēchan nāenam sathanthī thōngthīeo nai prathēt Thai dūai theknōlōyī khwāmpen ching samūan* [Development of Thailand Tourism Application Using Virtual Reality Technology]. 2nd UTCC Academic Day.
- McMillan, J. H., & Schumacher, S. (1997). *Research in Education: A Conceptual Introduction*. New York: Longman.
- Ministry of Tourism and Sports. (2017). *sathiti nakthōngthīeo* [TouristStatistics]. Retrieved from https://www.mots.go.th/more_news.php?cid=504&filename=index.
- Pike, S. D. (2008). *Destination Marketing: an integrated marketing communication approach*. Butterworth-Heinemann, Burlington. MA.
- Piriyasilpa, Y. (2013). *khwāmtoṅkān thāng dānthāsā ‘Angkrit khōng ‘utsāhakam kānthōngthīeo nai khēt chāngwat Khōn Kān* [English Language Needs of Tourism Industries in Khon Kaen Province]. *Journal of Thai Hospitality and Tourism*, 9(2), 16-30.
- Shirley, E. (1993). *Beyond the Green Horizon: Principles for Sustainable Tourism*. Godalming, Surrey, WWF: UK.
- Srisa-ard, B. (2017). *kānwichai būāngton* [Preliminary research]. 10th ed. Bangkok: Suweeriyasarn Publisher.

- TAT Prachuap. (2015). *thōngthin nai kānbōrihān čhatkān thōngthin bæp yangyūn . kānwichai phāitai chut khronḡkān thanākān khōmun phūā kānphatthanā læ čhatkān kānthōngthiēo choēng phūnthī yāng yangyūn klum čhangwat ‘Isān tai, samnakngān kōngthun sanapsanun kānwichai* [Localities in sustainable local management. Research under the Data Bank Project Set For sustainable development and management of spatial tourism in the northeastern region, the Thailand Research Fund]. Retrieved from goo.gl/3JtdLv.
- Tawisri, W. (2014). *‘attalak chumchon: nāōkhīt læ kānčhatkān phūā kānthōngthiēo yāng yangyūn. dōi lak phutthasanti withī khōng thētsabān tābon chiāngkhān čhangwat lōēi* [Identity of Community: Concept and Management for Sustainable Tourism by Buddhist Peaceful Means of Chiangkhan Municipality, Lei Province]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Tourism Authority of Thailand. (2008). *khwāmmāi kānthōngthiēo choēng sukkhaphāp* [Definition of Health Tourism].
- Tourism Authority of Thailand. (2013). *kānthōngthiēo choēng sukkhaphāp* [Health Tourism].